

Het Belgische depositogarantiestelsel vanuit een Europees perspectief

Ch. Van Nieuwenhuyze
M. D. Zachary

Inleiding

Een depositogarantiestelsel beschermt tot op zekere hoogte het spaargeld van de rekeninghouders op het ogenblik dat een financiële instelling de terugbetaling ervan niet kan nakomen. Dergelijke stelsels bestaan reeds lang, maar de recente financiële crisis heeft het belang ervan eens te meer bewezen.

Zoals in het eerste deel van dit artikel wordt uiteengezet, zijn depositogarantieregelingen méér dan alleen maar instrumenten van consumentenbescherming; ze dragen immers ook fundamenteel bij tot financiële stabiliteit.

In het tweede deel wordt ingegaan op de voor- en nadelen van depositogarantiestelsels: ze moeten dan ook derwijze worden geconcipeerd dat beide doelstellingen – consumentenbescherming en financiële stabiliteit – in de mate van het mogelijke simultaan kunnen worden bereikt.

In het derde deel worden de kenmerken beschreven van het huidige Belgische stelsel voor depositogarantieregeling, vooral de wijze waarop het in het licht van de financiële crisis werd aangepast.

In het vierde deel, ten slotte, worden de recente voorstellen geanalyseerd van de Europese Commissie om een nieuwe regeling te treffen inzake depositogarantiestelsels. Daarbij wordt ingegaan op de gevolgen en de uitdagingen van dat initiatief.

1. Rol van de depositogarantiestelsels in het financieel beleid

De invoering van een depositogarantiestelsel beoogt twee hoofddoelstellingen: het beschermen van de tegoeden van de deposanten en het handhaven van de financiële stabiliteit door te voorkómen dat banken over de kop gaan.

1.1 Bescherming van de deposanten

Om te beginnen, is een depositogarantie bedoeld om de deposanten die het slachtoffer zouden worden van een bankfaillissement, schadeloos te stellen.

Algemeen beschouwd, zijn deposanten slechts weinig geneigd na te gaan wat hun bank met hun deposito's doet. Bovendien is de informatie tussen de deposanten en de beheerders van de bank sterk asymmetrisch, aangezien de eerstgenoemden meestal niet kunnen beoordelen en controleren hoe risicovol het beleid van de beheerders is (Madiès, 2009a). De kosten om gegevens te verkrijgen over het risicoprofiel van de beleggingen van de bank, zijn immers buitensporig hoog in verhouding tot het voordeel dat ze de deposanten bieden.

Een depositogarantiestelsel is dus gerechtvaardigd omdat de deposanten, die worden beschouwd als een kwetsbare bevolkingsgroep, moeten worden beschermd en vertegenwoordigd teneinde hun onvoldoende controle-mogelijkheden op te vangen. Door een dergelijk stelsel wordt het probleem van de asymmetrische informatie overgeheveld van de deposanten naar de toezichthouder

van de kredietinstellingen. Deze instantie wordt, vanwege haar expertise en onderzoeksmogelijkheden, geacht beter te kunnen omgaan met asymmetrische informatie (Madiès, 2009a en b).

De noodzaak om de depositanten te beschermen, wordt bovendien gewettigd door de potentieel zeer zware kosten die gepaard zouden gaan met het verlies van hun deposito's ten gevolge van een bankfaillissement. Die kosten treffen iedere deposant afzonderlijk, maar de verliezen kunnen ook een niet te verwaarlozen impact hebben op de particuliere consumptie – omdat het vermogen van de consumenten bruusk vermindert – en, derhalve, op de economische bedrijvigheid in haar geheel.

1.2 Financiële stabiliteit

Om de doeltreffendheid van een bankstelsel te garanderen, moet een vertrouwensklimaat worden gecreëerd teneinde paniecreacties te voorkómen die het financieel stelsel als geheel zouden kunnen destabiliseren. De totstandbrenging van dat vertrouwensklimaat draagt derhalve bij tot het handhaven van de financiële stabiliteit, die noodzakelijk is voor de vlotte werking van het financieel stelsel.

Een gebrek aan vertrouwen kan immers kettingreacties uitlokken die uitmonden in het faillissement van a priori solvabele en gezonde bankinstellingen. In het bankwezen kan immers paniek ontstaan door overhaast gedrag van weinig of slecht geïnformeerde depositanten, die geen onderscheid kunnen maken tussen een negatief bericht over de sector als geheel en de situatie van hun eigen bank. Een paniecreactie wordt veelal veroorzaakt door een zelfvervullend gedrag van de spaarders, die ieder afzonderlijk vooruitlopen op een massale opvraging door de andere depositanten en zo snel mogelijk hun deposito's komen opnemen. Aangezien de waarde van de activa van de bank in geval van een gedwongen en vervroegde vereffening kleiner zal zijn dan die van de deposito's, kan een volkomen gezonde (of solvabele) bank toch failliet gaan door een stormloop op de loketten (*bank run*) (Diamond en Dybvig, 1983).

Een depositogarantiestelsel zorgt ervoor dat de problemen van een specifieke bank in beperktere mate overslaan op andere, gezondere instellingen omdat het de

depositanten schadeloosstelt ingeval hun bank failliet gaat, wat het onnodig maakt dat ze zich naar het loket haasten om hun tegoeden terug te vorderen. Dit mechanisme verkleint dus het risico van kettingreacties en besmetting van het hele bankwezen.

De depositogarantiestelsels zijn uiteraard slechts één van de instrumenten die de financiële stabiliteit moeten waarborgen. Zij maken deel uit van een ruimer financieel vangnet. Er heerst een consensus dat een dergelijk vangnet moet bestaan uit een depositobescherming, prudentieel toezicht en regulering én een *lender of last resort*⁽¹⁾.

Om te beginnen, moeten crisisvoorkomende ex ante maatregelen, bijvoorbeeld een efficiënt prudentieel toezicht en een coherent reglementair kader, ervoor zorgen dat bankfaillissementen worden voorkómen. De sector zelf mag evenmin zijn verantwoordelijkheid uit de weg gaan en moet via een doortastend intern risicobeheer de risico's onder controle houden.

Ter zake van crisisbeheersende ex post maatregelen, kan de centrale bank de liquiditeitsverstrekking aan de banken verruimen indien deze laatste financieringsproblemen ondervinden. Ze kan daarbij al dan niet onconventionele maatregelen nemen, zoals het geval was tijdens de recente crisis. Deze operaties kunnen worden beschouwd als die van een *lender of last resort*, aangezien voor de meeste banken de gebruikelijke financiering via de interbancaire markt onmogelijk was geworden. Tot slot kunnen de budgettaire overheden de solvabiliteit van de banken herstellen door in het kapitaal van deze laatste te participeren of door zich garant te stellen voor hun financiële verplichtingen. In tegenstelling tot de expliciete waarborg die depositogarantiestelsels bieden, vormen deze interventies van centrale banken en overheden een impliciete waarborg voor moeilijke tijden, een waarborg die discretionair is en vaak geldt voor iedere schuldeiser, niet alleen voor de depositouder.

2. Basisprincipes voor een optimaal depositogarantiestelsel

2.1 Voor- en nadelen

Samenhangend met de verschillende doelstellingen die depositogarantiestelsels beogen, zijn er enkele theoretische voor- en nadelen aan verbonden. Na een bespreking van die voor- en nadelen wordt nagegaan aan welke voorwaarden een efficiënt depositogarantiestelsel moet voldoen opdat in de praktijk de nadelen zoveel mogelijk zouden worden ondervangen. De beleidsmakers

(1) Zie onder meer FSF (2001) en Schich (2008b). De *lender of last resort* kan worden omschreven als een instelling, meestal de centrale bank, die kredieten verstrekt aan de banksector op het ogenblik dat deze laatste geen enkele mogelijkheid meer heeft om krediet te verkrijgen. Volgens de klassieke definitie is het de taak van de *lender of last resort* om onnodige bankfaillissementen te vermijden door tijdelijke liquiditeitsproblemen van de banken te overbruggen via het verstrekken van kredieten tegen een aangepaste rente en middels de nodige waarborgen.

beschikken immers over een ruime keuze aan stelsels die uiteenlopen wat dekking, financiering en administratieve regels betreft⁽¹⁾.

VOORDELEN

Om te beginnen, zijn er een aantal voordelen die te maken hebben met het feit dat de tegoeden van de depositohouders worden beschermd.

Door de depositobescherming wordt, in tijden van crisis, het financieel vermogen van de gezinnen immers grotendeels veiliggesteld. Dit voorkomt sterk negatieve vermogenseffecten op de particuliere consumptie die mogelijk een destructieve spiraal op gang zouden kunnen brengen tussen de reële economie en de financiële sector.

Bovendien hoeven de particulieren bij de keuze van hun bank minder of geen rekening te houden met het risico op wanbetaling. De informatiekosten van de klant worden dus verlaagd, waardoor hij gemakkelijk kan uitkijken naar de instelling die de hoogste vergoeding biedt. Dit kan aanleiding geven tot een verscherping van de concurrentie tussen de banken, maar gemiddeld beschouwd zouden deze laatste hun vergoeding voor deposito's moeten kunnen verlagen. Wanneer de deposito's niet gewaarborgd zijn, eisen spaarders immers een supplementaire risicopremie, afhankelijk van het vaak moeilijk in te schatten risico op faillissement van de kredietinstelling.

Voorts bieden depositogarantiestelsels enkele belangrijke voordelen op het gebied van het waarborgen van de financiële stabiliteit, voornamelijk in vergelijking met impliciete garanties.

In tegenstelling tot impliciete garanties, die door de redding van de financiële instelling alle crediteuren, aandeelhouders en zelfs managers een «blanco cheque» bieden, blijft de bescherming bij depositogarantiestelsels beperkt tot de depositohouders. De niet-verzekerde belanghebbenden hebben er derhalve alle baat bij de risicoposities van de bank te beoordelen aangezien zij bij een faillissement niet dezelfde zekerheden genieten als de depositohouders. Depositogarantiestelsels bewerkstelligen dus wellicht een efficiënter marktconform risicotoezicht door de actoren die daar het best voor geschikt zijn (institutionele beleggers, aandeelhouders).

Een ander voordeel heeft betrekking op de creatie van een *level playing field* (een gelijk speelveld) waarbij het concurrentienadeel van kleine banken ten opzichte van

grote banken wordt weggewerkt. Aangezien kleine banken door de overheid niet als systeemkritisch worden beschouwd en hun individueel bestaan dus niet van cruciaal belang is voor de werking van de economie, kunnen zij bij reddingsoperaties mogelijk worden benadeeld ten opzichte van de grote banken die wel systeemkritisch zijn. Tijdens de crisis is effectief gebleken dat enkele grote banken te hulp werden geschoten op basis van impliciete stelregels zoals *too-big-to-fail* of varianten daarop zoals *too-interconnected-to-fail* of *too-complex-to-fail*. Dit deed bij de spaarders wellicht de perceptie ontstaan dat hun spaargelden bij de grote instellingen beter beschermd waren. Een depositogarantiefonds neemt deze vertekende perceptie weg doordat de deposito's bij alle banken verzekerd zijn, waardoor kleinere banken geen hogere vergoedingen hoeven te bieden om de benodigde deposito's aan te trekken.

Doordat de meeste deposanten volledige bescherming genieten, maken depositogarantiestelsels het voor de overheden ten slotte politiek meer aanvaardbaar om een instelling over de kop te laten gaan. Zo wordt vermeden dat overheden gedwongen worden om via impliciete garanties alle – ook niet-solvabele – instellingen te redden opdat depositohouders geen verliezen zouden lijden. Behalve de zware budgettaire impact die dergelijke impliciete garanties vaak veroorzaken, bestendigen zij mogelijk ook een zwak financieel systeem.

NADELEN

Een niet te onderschatten gevaar dat vaak met depositogarantiestelsels wordt geassocieerd, maar ook met de *lender of last resort* en andere impliciete garanties, is *moral hazard* (moreel risico). Dit begrip verwijst naar gedragsveranderingen bij verzekerden waardoor deze laatste meer risico's aangaan dan wanneer zij niet verzekerd zouden zijn. Zowel bankiers als deposanten zouden een dergelijk gedrag aan de dag kunnen leggen, wetende dat er een expliciete of impliciete zekerheid op overheidsinterventie bestaat wanneer het in de financiële sector misgaat. Deposanten zouden bij het kiezen van hun instelling geen belang meer hechten aan de gezondheid van de bank en derhalve voor de hoogste rentetarieven gaan. Voorts zouden bankiers geneigd zijn risicovolle investeringen aan te gaan in de veronderstelling dat noch zij, noch hun klanten de eventuele verliezen moeten dragen. Het bieden van zekerheid aan spaarders en financiële instellingen kan dus tot precies het omgekeerde leiden van wat wordt beoogd, namelijk tot een risicovoller financieel systeem.

(1) Zie onder meer Garcia (2000) en Demirgüç-Kunt et al. (2005).

2.2 Basisprincipes voor een optimale vormgeving

Uit de voor- en nadelen blijkt dat er bij de vormgeving een *trade-off* bestaat tussen de verschillende doelstellingen, namelijk de bescherming van de deposant en de financiële stabiliteit. Een té ruime bescherming van de deposito's vergroot het risico op *moral hazard*, terwijl een té laag beschermingsniveau het vertrouwen in het stelsel ondermijnt. Bij de vormgeving komt het er dus op aan het risico op *moral hazard* te beperken zonder de geloofwaardigheid van het stelsel in het gedrang te brengen. Voorts moet de vormgeving van het depositogarantiestelsel ook worden bekeken binnen de ruimere context van het financiële vangnet waar het deel van uitmaakt en op internationaal vlak. Coördinatie en harmonisatie zijn hierbij sleutelwoorden.

GELOOFWAARDIGHEID

Het mechanisme staat of valt met de geloofwaardigheid van het garantiestelsel ten aanzien van de spaarders. Een depositogarantiestelsel kan pas effectief zijn als de waarborgen van toepassing zijn op een meerderheid van de deposito's door middel van een voldoende hoog dekkingsbedrag. Voorts dienen depositohouders ervan overtuigd te zijn dat het stelsel na een bankfaillissement ook echt in staat is om de terugbetaling van hun deposito's binnen een redelijke termijn te voltooien. Bij een onderkapitalisatie van het garantiefonds, ex ante door de financiële sector en/of een onvoldoende fiscale ruimte bij de overheid om ex post bij te springen, zal een dergelijk fonds onvoldoende geloofwaardig zijn, waardoor het voor de depositohouder alsnog rationeel zou zijn een *bank run* in te zetten. Een efficiënt depositogarantiestelsel is bij voorkeur ook transparant, eenvoudig en bekend.

BEPERKING VAN MORAL HAZARD

Moral hazard kan op verschillende manieren worden afgewend. Wat de dekking betreft, kunnen bepaalde grote crediteuren worden uitgesloten, bijvoorbeeld financiële instellingen of institutionele beleggers en overheidsinstanties. Deze actoren hebben er bijgevolg alle belang bij het risicogedrag van hun bank te volgen (Gropp en Vesala, 2004). In tegenstelling tot kleine depositohouders zijn zij daar overigens het best voor geplaatst.

Een andere mogelijkheid is de invoering van een medeverzekering (*coinsurance*), waarbij de dekking beperkt blijft tot een vast percentage (bv. 90%) van het bedrag van ieder individueel deposito. Hierdoor zou de deposant zich kritischer opstellen bij het kiezen van zijn instelling. Het nadeel van deze oplossing is evenwel dat iedere deposant bij een faillissement verlies zal leiden, wat het

risico op een *bank run* aanzienlijk verhoogt, zoals is gebleken tijdens de crisis in het Verenigd Koninkrijk (Ondondong en Scialom, 2008). In 2009 werd de mogelijkheid om de deposant een franchise op te leggen, afgeschaft krachtens EU-Richtlijn 2009/14/EG.

Een derde oplossing voor het probleem van *moral hazard* bestaat in het financieren van het fonds door risicoafhankelijke bijdragen te heffen. Het gaat om methoden waarbij de bijdragen van de financiële instellingen variëren naargelang van hun risicoprofiel. Het feit dat het risico een prijskaartje krijgt, zou het risicozoekend gedrag van de financiële instellingen moeten afremmen. Nadelig aan deze methoden is dat het risicoprofiel van de instelling moeilijk kan worden bepaald. Zo kan men een beroep doen op balansgegevens, die evenwel weinig vooruitlopend zijn, of op marktinformatie, die niet steeds beschikbaar is en bovendien vertekend kan zijn. Daarnaast bestaan er verschillende soorten van risico's, bv. markt-, krediet-, operationele en systeemrisico's, die moeilijk in één cijfer kunnen worden gebundeld. De bankregulator lijkt voor deze elementen de meest geschikte informatiebron te zijn.

Tot slot kan het *moral hazard* probleem worden gereduceerd door de banken beperkingen op te leggen, bijvoorbeeld in de vorm van liquiditeits- en solvabiliteitsvereisten. Dat is de taak van de prudentiële regelgeving en het prudentieel toezicht. Op die manier maakt de ene vorm van regelgeving de andere noodzakelijk (Greenspan, 2001).

NATIONALE EN INTERNATIONALE COÖRDINATIE

Uit het voorbeeld hierboven blijkt dat een depositogarantiestelsel niet los kan worden gezien van de andere crisisvoorkomende en -beheersende instanties die deel uitmaken van het financieel vangnet, namelijk de prudentieel toezichthouder en regulator, en de *lender of last resort*. Depositogarantiestelsels treden doorgaans pas na het faillissement in werking, terwijl de andere elementen van het vangnet precies een faillissement trachten te vermijden.

Het is van essentieel belang dat deze instellingen vlot informatie uitwisselen, waardoor zij in tijden van crisis snel en gecoördineerd kunnen optreden (IADI, 2006). De verschillende onderdelen van het financieel vangnet werken immers op elkaar in. Om te beginnen, beperken de prudentiële regulering en het prudentieel toezicht het risico op *moral hazard* dat inherent is aan depositogarantiestelsels en aan het optreden van een *lender of last resort*. Maar ook tussen deze laatste twee is er wisselwerking. Zo kunnen de middelen van het garantiefonds gevrijwaard blijven indien de *lender of last*

resort een noodlijdende financiële instelling ondersteunt. Daartegenover kunnen deze acties ertoe leiden dat een insolvable bank verder blijft opereren en dat er ten opzichte van de deposito's steeds minder kapitaal staat⁽¹⁾, waardoor een *bank run* alsnog wordt aangemoedigd. Een snel faillissement werkt dan weer een snelle vergoeding door het garantiefonds in de hand. Uit deze voorbeelden blijkt dat een ongecoördineerd optreden de financiële stabiliteit in het gedrang kan brengen met zware maatschappelijke kosten tot gevolg.

Het internationale karakter van het moderne financieelwezen zorgt voor supplementaire moeilijkheden. Wanneer een grensoverschrijdende financiële instelling in problemen komt, zijn daar meerdere overheidsinstellingen bij betrokken. Het is dus van essentieel belang dat de coördinatie en het uitwisselen van informatie tussen de landen en de depositogarantiestelsels optimaal is. Tijdens de recente crisis is evenwel gebleken dat, bij gebrek aan instructies over wat en door wie gecommuniceerd diende te worden, nationale belangen op de voorgrond traden. Spaarders verkeerden dus in onzekerheid, bv. in het geval van de in België gevestigde filialen van de Luxemburgse Kaupthing Bank Luxembourg S.A., zelf een dochter van de overkop gegane IJslandse bank Kaupthing.

Een van de problemen is het zogenoemde *home-host* probleem. Dit probleem houdt verband met de verdeling van bevoegdheden over de nationale overheden. Binnen de EER⁽²⁾ (de EU, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) vallen dochterondernemingen⁽³⁾ van buitenlandse banken onder het depositogarantiefonds van het land waarin ze gevestigd zijn (*host control*). De deposito's van bijkantoren van buitenlandse banken worden daarentegen gedekt door het garantiefonds van het land waar zich de hoofdzetel van de bank in kwestie bevindt (*home control*)⁽⁴⁾.

Voor de depositohouder is deze regeling weinig transparant⁽⁵⁾. Ze maakt het hem moeilijk een instelling te kiezen aangezien hij zich eerst rekenschap dient te geven van de juridische vorm en de oorsprong van de instelling, alsook van de eigenschappen en de betrouwbaarheid van het depositogarantiestelsel dat ermee gepaard gaat.

Vanuit het oogpunt van de banken kunnen verschillen tussen de garantiestelsels de concurrentie verstoren. Zo kunnen banken die onder een gunstig systeem vallen – zowel wat bijdragen als wat dekking betreft – wellicht meer deposito's aantrekken tegen een lagere kostprijs. Moederbedrijven kunnen hun bijkantoren ook omvormen tot dochterondernemingen (of omgekeerd), afhankelijk van wat voor hen de beste formule is, en op die manier als het ware shoppen voor de interessantste en

goedkoopste garantieregeling. Indien een bijkantoor zou worden omgevormd tot een bank, dan zijn alle deposito's bij die bank plots verzekerd door het garantiefonds van het land waarin de bank opereert, zonder dat die bank ooit enige bijdrage heeft geleverd aan het fonds. De verschillen kunnen ook aanleiding geven tot misbruiken. Banken die zware risico's nemen, zouden van het gebrek aan transparantie misbruik kunnen maken om via bijkantoren in landen die een hoge garantie aanbieden, deposito's aan te trekken. Ze kunnen daarbij inspelen op de gebrekkige kennis van plaatselijke depositanten die er ten onrechte van kunnen uitgaan dat hun deposito's onder het gunstige lokale depositogarantiestelsel vallen. Het beleid van de overkoepelende bank wordt bovendien niet gecontroleerd door de regulator van het land waarin het bijkantoor gevestigd is. Dit kan zorgen voor inadequate informatie over het risicogedrag dat het bijkantoor vertoont.

Er zijn derhalve sluitende regels of een harmonisering van de stelsels vereist – vooral wat de dekking en de financiering betreft – opdat de verschillen tussen de nationale garantiestelsels geen aanleiding zouden geven tot concurrentievervalsingen, misbruiken of onzekerheden en op die manier de financiële integratie in de weg zouden staan (Trichet, 2008). Samenwerking over de grenzen heen is hierbij een absolute noodzaak. In afwachting van een harmonisatie van de nationale stelsels in de EU, of zelfs de oprichting van een pan-Europees depositogarantiestelsel, hebben sommige landen reeds hun samenwerking bevestigd in zogeheten *Memoranda of Understanding* (MoUs) die bilateraal of multilateraal kunnen worden afgesloten. Deze samenwerking slaat op het uitwisselen van informatie en op het behandelen van aanvragen tot uitkeringen. MoUs zijn vooral belangrijk wanneer bijkantoren kiezen voor een aanvullende deelname aan het garantiestelsel van het land waarin zij gevestigd zijn. Tot dusver heeft het Belgische stelsel twee MoUs afgesloten met, enerzijds, het Britse

(1) Schich (2008a) wijst er in dit verband ook op dat de *lender of last resort* in ruil voor de geboden kredietverlening waardevol onderpand aan de bank onttrekt, waardoor steeds minder kwalitatief waardevolle activa ter beschikking staan van de depositohouders en de overige schuldeisers. Tijdens de recente crisis ging deze stelling evenwel minder op aangezien het in aanmerking komend onderpand bij de liquiditeitsverruimende operaties van de centrale banken uitgebreid werd naar papier van mindere kwaliteit, mits de waarde ervan werd vermindert met een bepaald percentage (*haircut*).

(2) Europese Economische Ruimte. Voor banken buiten de EER mogen de lidstaten vrij een regeling uitwerken. In België vallen alle banken van buiten de EER (bijkantoor of dochter) onder het Belgische garantiefonds.

(3) De in België gevestigde dochteronderneming van een buitenlandse bank wordt beschouwd als een juridisch van de moedermaatschappij onafhankelijke onderneming met een rechtspersoonlijkheid naar Belgisch recht, terwijl de bijbank geen afzonderlijk rechtslichaam is; het betreft een gewone gedecentraliseerde structuur van de buitenlandse onderneming.

(4) Bijkantoren van buitenlandse banken kunnen evenwel ook kiezen voor een aanvullende deelname aan het garantiefonds van het land waarin zij gevestigd zijn indien dit een hogere dekking biedt dan het garantiestelsel van hun land van herkomst.

(5) Zo bleken de deposito's van de Belgische klanten van Kaupthing uiteindelijk gedekt te zijn door het Luxemburgse garantiefonds, terwijl de deposito's van de klanten van Kaupthing in Nederland gedekt waren door het IJslandse garantiefonds vermits de bank daar als filiaal van de IJslandse moederbank opereerde.

stelsel (Financial Services Compensation Scheme) en, anderzijds, het door de Nederlandsche Bank beheerde Nederlandse stelsel.

3. Kenmerken⁽¹⁾ van de regeling in België

3.1 Dekking

3.1.1 Voorwaarden

Overeenkomstig de Europese Richtlijnen 94/19 en 97/9 zijn in België twee regelingen van kracht: een depositogarantie en een bescherming van de financiële instrumenten.

In België bedraagt de depositogarantie op dit ogenblik € 100.000 per deposant en per financiële instelling. De beslissing om het vroegere plafond van € 20.000 op te trekken, werd in de nasleep van de financiële crisis genomen door de federale regering, bij een koninklijk besluit dat in het Belgisch Staatsblad van 17 november 2008 verscheen. Net als in andere Europese landen was het vertrouwen in het financieel stelsel geschokt en werden de eerste tekenen van deposito-opravings duidelijk. Het was de bedoeling het vertrouwensverlies zoveel mogelijk in te perken.

De beschermingsregeling voor deposito's geldt voor elk creditsaldo dat luidt in een van de valuta's van de EER en die door natuurlijke personen, verenigingen en kleine en middelgrote ondernemingen⁽²⁾ worden aangehouden op zicht-, termijn- of spaarrekeningen bij een financiële instelling. Ze dekt tevens tegoeden op een beleggersrekening en de door kredietinstellingen uitgegeven schuldbewijzen (bv. kasbons en obligaties) op naam, gedematerialiseerd of aangehouden op een effectenrekening. Kasbons aan toonder vallen niet onder de bescherming.

Levensverzekeringscontracten⁽³⁾ worden slechts beschermd voor producten met een gewaarborgd rendement die behoren tot tak 21, voor zover ze zijn afgesloten bij een maatschappij die tot het stelsel is toegetreden (op dit ogenblik gebeurt die toetreding vrijwillig). De uitbreiding naar deze producten berust op het feit dat ze, hoewel ze de vorm van een verzekeringscontract hebben, gericht zijn op depositanten die terzelfder tijd belangstelling hebben voor de klassieke spaarproducten die de kredietinstellingen aanbieden (Debremaeker, 2009). Zodra een verzekeringsonderneming tot het stelsel toetreedt, wordt haar klant gedekt ten belope van de terugkoopwaarde van zijn levensverzekeringscontract op het ogenblik net vóór het in gebreke blijven van de verzekeringsonderneming, met een maximum van € 100.000.

De bescherming voor financiële instrumenten geldt voor alle effecten (bv. aandelen, obligaties, gemeenschappelijke beleggingsfondsen) die door een derde worden uitgegeven en die voor rekening van klanten worden aangehouden bij een kredietinstelling of een beleggingsonderneming, ingeval deze laatste niet in staat zijn ze te leveren of terug te betalen.

Het beschermingsfonds dient dus enkel in uitzonderlijke gevallen te interveniëren, namelijk nadat alle door de in gebreke blijvende instelling aangehouden effecten aan de bezitters werden gerestitueerd en sommige onderhen alsnog hun activa niet volledig zouden hebben teruggekregen. Het bedrag van de dekking voor financiële instrumenten bleef behouden op € 20.000⁽⁴⁾.

Aangezien de bescherming vooral voor de gewone spaarder bedoeld is, komen sommige categorieën, doorgaans professionele actoren genoemd, niet in aanmerking voor een interventie. Het gaat om de overheid en haar instellingen, financiële instellingen, institutionele beleggers, grote ondernemingen, alsook personen die in verschillende opzichten aan de in gebreke blijvende instelling of onderneming verbonden zijn (bestuurders, commissarissen, verbonden ondernemingen) of die door hun gedrag tot haar faillissement hebben bijgedragen.

3.1.2 Effectieve dekking

Aan de hand van verschillende statistieken wordt hieronder getracht een raming te maken van de graad waarin de bancaire deposito's van de Belgische huishoudens en ondernemingen door het garantiestelsel worden gedekt. Daartoe worden de gegevens van Febelfin – de Belgische federatie van de financiële sector – betreffende het aantal rekeningen dat de huishoudens en de ondernemingen bij in België gevestigde banken aanhouden, gebundeld met statistieken over de bedragen van de bij Belgische banken

(1) Hier worden enkel de belangrijkste kenmerken van het Belgische garantiestelsel besproken. Voor meer details wordt verwezen naar het meest recente activiteitenverslag van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten (2010), de overheidsinstelling die het stelsel beheert.

(2) Ondernemingen die een verkorte balans mogen opstellen, genieten de garantie van het beschermingsstelsel. De grote of middelgrote ondernemingen die een volledige balans moeten indienen, vallen dus niet onder dat stelsel. In de praktijk gaat het om ondernemingen die ofwel gemiddeld per jaar meer dan 100 werknemers in dienst hebben, ofwel boven meer dan een van de volgende criteria uitkomen: een balanstotaal van € 3.650.000, een jaaromzet (exclusief btw) van € 7.300.000 of een gemiddeld personeelsbestand van 50 werknemers.

(3) Deze bescherming kwam vooral tot stand als reactie van de Belgische regering op de moeilijkheden van Ethias tegen de achtergrond van de financiële crisis. Thans staat dat punt ook op de Europese agenda. De Europese Commissie heeft in 2008 een raadpleging over dat thema gehouden en zal in 2011 een voorstel van Richtlijn betreffende de bescherming van de verzekeringsproducten opstellen.

(4) In juli 2010 lanceerde de Europese Commissie evenwel ook een voorstel tot nieuwe Richtlijn inzake beleggerscompensatiestelsels, waarbij de dekking zou worden opgetrokken tot € 50.000.

aangehouden deposito's, die door de Bank worden samengesteld om de financiële rekeningen van België op te maken. Op basis van die twee bronnen kan het gemiddelde bedrag worden geraamd van de zicht-, de termijn- en de spaardeposito's die de ingezetene ondernemingen en gezinnen aanhouden.

Het saldo op de zichtrekeningen van de huishoudens belooft in totaal gemiddeld € 3.240, op voorwaarde dat alleen die met een creditsaldo in aanmerking worden genomen. Er zijn 11 miljoen rekeningen, of gemiddeld 1,1 rekening per persoon.

De termijndeposito's van de huishoudens vertonen een saldo van gemiddeld bijna € 25.000. Hun aantal – iets minder dan 900.000 – is echter relatief gering. Dit betekent dat, gemiddeld beschouwd, slechts één op tien ingezetenen over een termijnrekening beschikt.

Ten slotte houden de huishoudens per gereguleerde spaarrekening gemiddeld iets meer dan € 10.000 aan. Er zijn meer dan 18 miljoen rekeningen van dit type, dat is veel meer dan de Belgische bevolking, wat betekent dat sommige spaarders meerdere spaarrekeningen aanhouden. Afgezien van *bankshopping*, kan het aanhouden van meerdere gereguleerde spaarrekeningen worden verklaard door het feit dat spaarders willen voorkomen dat het plafond van de van roerende voorheffing vrijgestelde interesten wordt overschreden.

In de tabel hieronder worden de bedragen in kwestie summier geraamd. Verschillende factoren maken dat de resultaten niet kunnen worden verfijnd. Om te beginnen, worden in de financiële rekeningen de gegevens opgesplitst in euro en in andere valuta's: de overige valuta's van de EER kunnen niet specifiek worden onderscheiden.

Bij de hier voorgestelde cijfers is derhalve geen rekening gehouden met de deposito's die zouden worden aangehouden in andere EER-valuta's dan de euro. Voorts omvatten de gegevens ook deposito's in euro die particulieren aanhouden bij filialen van buitenlandse banken die onder het garantiefonds van een andere lidstaat vallen.

Bovendien kan uit die gemiddelde waarden niet worden afgeleid op welke manier de depositotegoeden over de spaarders zijn gespreid. De enquête van het Eurosysteem naar het financiële gedrag van de huishoudens, waarvan de eerste editie tijdens de zomer van 2010 plaatsvond in België, zou volledig nieuwe inlichtingen moeten verschaffen over de verdeling van de reële en financiële tegoeden van de spaarders. De resultaten, die bij 2.000 huishoudens werden ingewonnen, kunnen worden geëxtrapoleerd naar de hele bevolking. Ze zullen echter niet vóór eind 2011 beschikbaar zijn.

De berekende gemiddelden zijn weliswaar niet perfect, maar toch voldoende waardevol om na te gaan hoe relevant het plafond van het in België geldende depositogarantiestelsel is. Om de analyse te vergemakkelijken, worden de tegoeden van de particulieren in aanmerking genomen en worden twee categorieën van financiële instrumenten buiten beschouwing gelaten: de eventuele door de in gebreke blijvende instelling uitgegeven kasbons en andere vastrentende effecten die, indien niet aan toonder, normaal bij de door de spaarder aangehouden deposito's worden gevoegd, naast het nog verschuldigde saldo op de eventuele bij die instelling aangelegde kredieten, dat wordt afgetrokken van het depositobedrag.

Iedere Belgische ingezetene bezit gemiddeld ongeveer € 22.500 aan bankdeposito's in een zelfde bank of verdeeld over verschillende banken, op 1,1 zicht-,

TABEL 1 DEPOSITO'S IN EURO VAN DE HUISHOUDENS BIJ DE IN BELGIË GEVESTIGDE BANKEN

	Totaal depositobedrag ⁽¹⁾	Aantal rekeningen ⁽²⁾	Gemiddeld bedrag per rekening	Gemiddeld aantal rekeningen per persoon	Gemiddeld depositobedrag per persoon
	(in € miljoen)	(duizenden eenheden)	(in €)	(eenheden)	(in €)
Zichtrekeningen ⁽³⁾	36.907	11.390	3.240	1,1	3.415
Termijnrekeningen	21.110	861	24.514	0,1	1.953
Gereguleerde spaarrekeningen	186.294	18.352	10.151	1,7	17.238
Totaal	244.311	30.604	7.983	2,8	22.606

Bronnen: ADSEI, Febelfin, NBB.

(1) Op 30 juni 2010.

(2) Op 31 december 2009.

(3) Met creditsaldo.

1,7 spaar- en 0,1 termijnrekening, of gemiddeld op 2,8 rekeningen in totaal. De deposito's van de huishoudens zijn uiteraard ongelijk gespreid. Sommige hebben minder dan € 22.500 aan bankdeposito's of zelfs geen enkele bankrekening, terwijl andere over veel rijker gevulde rekeningen beschikken.

Gelet op die ongelijkheid rijst de fundamentele vraag of de spreiding van de depositobedragen al dan niet symmetrisch is ten opzichte van het gemiddelde. Indien wél, zou het mediaandeposito per persoon gelijk zijn aan het gemiddelde deposito, namelijk € 22.500. In die veronderstelling zou, mocht het oude beschermingsplafond nog van kracht zijn, ongeveer 50 % van de bevolking niet volledig beschermd zijn tegen het in gebreke blijven van een bank. In de praktijk blijkt echter dat de deposito's, voor zover ze de verdeling van het totale vermogen weerspiegelen, asymmetrisch gespreid zijn. Zo zou een minderheid van personen aanzienlijke deposito's aanhouden die het gemiddelde zouden opvoeren. In dat geval ligt het mediaandeposito onder het gemiddelde van € 22.500. Dit betekent dat meer dan 50 % van de depositohouders reeds vóór het optrekken van het plafond volledige depositobescherming genoot. Omgekeerd bezat een aantal spaarders – minder dan 50 % maar vermoedelijk een niet te verwaarlozen percentage – op dat ogenblik meer dan € 20.000 aan bankdeposito's. Zij genieten thans een hogere, in sommige gevallen zelfs een integrale bescherming, met een interventieplafond dat is vastgelegd op € 100.000.

Die hypothesen zijn conform de raming van de Europese Commissie. Op basis van een dekkingsgraad die werd berekend in de lidstaten waar een vergelijkbare

bescherming werd geboden, is de Commissie tot de bevinding gekomen dat in België 67 % van de in aanmerking komende deposito's volledig gedekt was op het ogenblik dat het plafond nog € 20.000 bedroeg. Wat de nieuwe regeling betreft, heeft de Commissie in juli 2010 geraamd dat ongeveer 95 % van de in aanmerking komende deposito's voor dekking volledig gedekt werd door een plafond van € 100.000 (EC, 2010d).

Ingeval een bank in gebreke blijft, lijdt uiteindelijk slechts een minderheid van de spaarders van wie de totale bankdeposito's boven het geldende plafond uitkomen, potentieel verlies. Dat plafond moet dan trouwens ook nog worden bereikt bij één en dezelfde instelling. Wellicht zullen sommige spaarders hun deposito's echter spreiden door bij verschillende instellingen rekeningen te openen.

Bij de ondernemingen heeft iedere zichtrekening (met een creditsaldo) een saldo van gemiddeld ongeveer € 50.000. Het aantal zichtrekeningen bedraagt bijna 1 miljoen, of 3,2 rekeningen per onderneming. Gemiddeld houdt iedere onderneming dus € 157.000 aan op zichtrekeningen.

De termijndeposito's van de ondernemingen hebben een saldo van gemiddeld ongeveer € 580.000. Net als bij de huishoudens, zijn ze zeer beperkt in aantal: slechts één onderneming op tien beschikt over een termijnrekening. Per onderneming bedragen de termijnrekeningen gemiddeld € 63.000.

Op de spaarrekeningen van de ondernemingen, ten slotte, staat gemiddeld € 34.000 geboekt. Er zijn ongeveer 375.000 van die rekeningen, dat is 1,3 rekening per

TABEL 2 DEPOSITO'S IN EURO VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN ⁽¹⁾ BIJ DE IN BELGIË GEVESTIGDE BANKEN

	Totaal depositobedrag ⁽²⁾	Aantal rekeningen ⁽³⁾	Gemiddeld bedrag per rekening	Gemiddeld aantal rekeningen per onderneming	Gemiddeld depositobedrag per onderneming
	(in € miljoen)	(duizenden eenheden)	(in €)	(eenheden)	(in €)
Zichtrekeningen ⁽⁴⁾	46.943	945	49.672	3,2	156.920
Termijnrekeningen	18.733	32	581.130	0,1	62.619
Spaarrekeningen	12.815	375	34.180	1,3	42.837
Totaal	78.490	1.352	58.046	4,5	262.376

Bronnen: Febelfin, NBB.

(1) Gebaseerd op het aantal niet-financiële ondernemingen die een jaarrekening neerlegden bij de Balanscentrale in 2008.

(2) Op 30 juni 2010.

(3) Op 31 december 2009.

(4) Met creditsaldo.

onderneming. Bijgevolg bezit iedere onderneming gemiddeld € 43.000 op een spaarrekening.

Onder het hierboven vermelde voorbehoud bezit iedere in België gevestigde onderneming bij één of meerdere ingezeten kredietinstellingen bankdeposito's ten belope van ongeveer € 262.000, verdeeld over 4,5 rekeningen, namelijk 3,2 zichtrekeningen, 0,1 termijnrekening en 1,3 spaarrekening. Net als voor de huishoudens zijn de geregistreerde bedragen naar alle waarschijnlijkheid ongelijk gespreid over de ondernemingen, naargelang van hun omvang en de bedrijfstak waartoe ze behoren. Zo mag worden verondersteld dat de deposito's van de kleine en middelgrote ondernemingen voor het grootste gedeelte onder het gemiddelde blijven, terwijl de deposito's van de grote ondernemingen, die slechts een klein deel van de niet-financiële vennootschappen uitmaken (5,9% in 2008), er ruimschoots boven uitstijgen.

Het Belgische depositogarantiestelsel dekt op dit ogenblik enkel de deposito's van de kleine en middelgrote ondernemingen die een verkort schema van hun balans hebben ingediend. Bij gebrek aan gegevens over de verdeling van de depositobedragen naar grootte van de onderneming, kan onmogelijk nauwkeurig worden bepaald welke bedragen onder de huidige depositobeschermingsregeling vallen en in welke mate de deposito's van de kmo's worden gedekt. Overigens zal in de toekomst het onderscheid naar grootte van de onderneming niet langer relevant zijn. De Europese Commissie stelt immers voor om alle ondernemingen, ongeacht hun grootte, te laten genieten van de depositogarantie (zie punt 4.2.1).

De ondernemingen doen wellicht meer dan de particulieren een beroep op de diensten van verschillende banken, wat ze minder kwetsbaar maakt voor het in gebreke blijven van een individuele bank. Niettemin worden hun tegoeden minder dan die van de particulieren door het garantiestelsel gedekt. Dat is zeker het geval voor de grote ondernemingen. Voor deze laatste is er dus een minder grote kans op *moral hazard* aangezien verliezen mogelijk blijven. Ze moeten dus rekening houden met het risicoprofiel van hun banken. Voor de particulieren en waarschijnlijk de kmo's, daarentegen, is de dekking vrijwel volledig en dreigt het profiel van de gekozen bank niet meer in aanmerking te worden genomen.

3.2 Financiering

Het garantiestelsel voor deposito's en financiële instrumenten wordt ex ante gefinancierd door bijdragen van de leden.

3.2.1 Leden

Kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en beursvennootschappen naar Belgisch recht moeten verplicht toetreden tot het beschermingsstelsel. Het is een vereiste om door de Commissie voor het bank-, financie- en assurantiewezen (CBFA) te worden erkend. Niet alleen de tegoeden van de Belgische banken in België, maar ook de door hun bijbanken in de EER beheerde tegoeden moeten worden gedekt.

De in België opererende bijbanken van instellingen naar het recht van een andere lidstaat van de EER, ressorteren onder het in hun land van herkomst ingestelde beschermingsstelsel, conform de Europese Richtlijnen.

De in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die onder het recht van een niet tot de EER behorend land ressorteren, moeten tot het beschermingsstelsel toetreden als hun verplichtingen niet worden gedekt door een equivalent beschermingsstelsel in hun land van herkomst.

In tegenstelling tot de hierboven vermelde instellingen, die verplicht deel moeten nemen aan de beschermingsregeling voor deposito's en financiële instrumenten, nemen verzekeringsmaatschappijen op vrijwillige basis deel aan het garantiestelsel voor verzekeringscontracten.

3.2.2 Fondsen

De financiering van de verplichtingen in verband met de bescherming van de deposito's wordt in België gedragen door twee fondsen: het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten, enerzijds, en het Bijzonder Beschermingsfonds voor deposito's en levensverzekeringen, anderzijds.

Het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten (verderop het Beschermingsfonds genoemd) neemt de vereisten van de Europese Unie inzake bescherming van deposito's en kasbons over en is belast met de financiering van de eerste schijf van € 50.000 van elk deposito en met de volledige interventie voor de financiële instrumenten, voor zover die beperkt blijven tot € 20.000. Het Beschermingsfonds is een autonome openbare instelling met een eigen rechtspersoonlijkheid. Het wordt bestuurd door een directiecomité dat paritair is samengesteld uit vertegenwoordigers van de financiële sector en de overheid.

De eventuele interventies voor de saldi van de deposito's van meer dan € 50.000 zijn op last van het Bijzonder Beschermingsfonds voor deposito's en

levensverzekeringen (verderop het Bijzonder Fonds genoemd), dat pas in 2008 werd opgericht naar aanleiding van de uitbreiding van de waarborg. Deze interne financieringsregeling blijft voor de deposant neutraal. Hij kan te allen tijde aanspraak maken op de waarborg van € 100.000. Zoals de naam aangeeft, beheert het Bijzonder Beschermingsfonds voor deposito's en levensverzekeringen ook de nieuwe waarborg van de tak 21-levensverzekeringproducten. Die waarborg staat in alle opzichten los van de bankdepositogarantie en wordt volledig en uitsluitend beheerd door het Bijzonder Fonds. Dit laatste wordt bestuurd door de Deposito- en Consignatiekas, die ressorteert onder de FOD Financiën.

Vanaf 1 januari 2011 zal deze structuur echter grondig worden gewijzigd. Op die datum zal het Bijzonder Fonds, waaraan verplicht zal moeten worden deelgenomen, zorgen voor de bescherming van alle levensverzekeringen met gewaarborgd rendement, behorend tot tak 21, tot een plafond van € 100.000. Het zal ook zorgen voor de bescherming van de deposito's tot datzelfde plafond, nadat de interventiemogelijkheden van het Beschermingsfonds opgebruikt zijn.

3.2.3 Bijdragen

Tot 31 december 2010 zijn de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen in principe een bijdrage verschuldigd die uit vier delen bestaat:

- inzake de deposito's die in aanmerking komen voor schadeloosstelling,
 - een bijdrage van 0,175‰ die moet worden gestort aan het Beschermingsfonds en
 - een bijdrage van 0,31‰ die moet worden gestort aan het Bijzonder Fonds;
- inzake de bescherming van de financiële instrumenten,
 - een bijdrage van 0,7 % (maximaal € 154.000) van de positieve brutoproducten van het voorgaande jaar ongerekend renteresultaat (voor de kredietinstellingen) of van het omzetcijfer (voor de beursvennootschappen) die moet worden gestort aan het Beschermingsfonds en
 - een bijdrage van 0,01‰ (maximaal € 455.000) op het voor rekening van derden aangehouden uitstaande bedrag van de financiële instrumenten die eveneens aan het Beschermingsfonds moet worden gestort.

Voorts moeten de verzekeringsmaatschappijen die tot het waarborgstelsel voor levensverzekeringen willen toetreden, financiële bijdragen storten aan het Bijzonder Fonds:

- een eenmalige initiële bijdrage van 0,25 % en
- een jaarlijkse bijdrage van 0,50‰.

Die twee bijdragen worden berekend op de inventaris-reserves van de beschermde levensverzekeringen.

De financiering van het stelsel moest worden verhoogd, rekening houdend met de verhoging van de garanties. Eind 2009 beliepen de interventiemiddelen van het Beschermingsfonds € 879 miljoen. Gelet op de € 244 miljard die eind juni 2010 werden aangehouden op de bankrekeningen van de huishoudens, wordt naar raming ongeveer 0,36 % van de gewaarborgde bedragen gedekt door de huidige financiële middelen van het Beschermingsfonds en zulks zonder rekening te houden met de voor de kmo's gedekte deposito's.

Derhalve moeten, zoals voorzien in de programmawet van 23 december 2009, de aangesloten banken en beleggingsondernemingen in twee gelijke schijven een toetredingsrecht van 0,10 % van het totaalbedrag van hun deposito's op 30 september 2010 storten: de eerste schijf in december 2010 en de tweede in januari 2011. Bovendien zal, vanaf 2011, hun jaarlijkse bijdrage aan het Bijzonder Fonds worden opgetrokken tot 0,15 % van hun op 30 september van het jaar vóór de storting in aanmerking komende deposito's.

Precies op dezelfde manier zullen de verzekeringsmaatschappijen zich verplicht moeten aansluiten bij het Bijzonder Fonds en een jaarlijkse bijdrage betalen die gelijk is aan 0,15 % van de waarde van de op 30 september van het voorgaande jaar beschermde contracten (tak 21-levensverzekeringproducten).

3.3 Terugbetalingstermijn

Het huidige stelsel voorziet in een maximale terugbetalingstermijn van drie maanden vanaf de datum van het faillissement. Die termijn kan driemaal worden verlengd, telkens voor ten hoogste drie maanden, na beslissing van de CBFA en in uitzonderlijke omstandigheden.

4. Aanbevelingen van de Europese Commissie sedert de crisis en uitdagingen

Sedert 1994 vallen de nationale depositogarantiestelsels in de EU onder een EU-Richtlijn (EC, 1994). Tot en met de crisis werd conform Richtlijn 94/19/EG inzake depositogarantiestelsels geopteerd voor een beperkte

(1) De Richtlijn bepaalde in 1994 voor de uitvoering een overgangperiode t.e.m. 31 december 1999 en voorzag tevens in de mogelijkheid om vanaf 2005 het dekkingsbedrag vijfjaarlijks te herzien. Hoewel de Commissie in 2006 dienaangaande een analyse uitvoerde, bleef het dekkingsbedrag op het niveau van de EU tot en met 2009 ongewijzigd.

harmonisatie, waarbij hoofdzakelijk een minimum werd vastgelegd voor het verzekerde bedrag (€ 20.000⁽¹⁾). De nationale autoriteiten konden derhalve grotendeels vrij beslissen over de vormgeving van hun depositogarantiestelsels, rekening houdend met hun eigen financiële structuur en mogelijkheden. Dit leidde tot een sterke versnippering van de depositogarantiestelsels. Momenteel zijn er in de EU een veertigtal⁽¹⁾ stelsels die verschillen op gebied van dekking, financiering en administratieve regels.

4.1 Richtlijn 2009/14/EG als snel antwoord op de crisis

De financiële crisis van 2007-2008 heeft aangetoond dat sommige depositogarantieregelingen in de EU niet bij machte waren het vertrouwen van de deposanten en de financiële stabiliteit te verzekeren, getuige de *bank run* op Northern Rock bij het begin van de crisis in september 2007 en de alom toegenomen nervositeit bij de deposanten. De geboden garanties bleken vaak te zwak. Bovendien leidden in sommige gevallen de verschillen tussen de garantiestelsels tot een verschuiving van deposito's naar instellingen die onder een gunstiger depositogarantiestelsel vielen. Dat bracht voor zowel de banken als de deposanten ernstige verstoringen teweeg die volledig in strijd waren met de voordelen die de Europese interne markt normaliter zou moeten bieden.

Op initiatief van de EU-ministers van financiën, reageerde de Europese Commissie in oktober 2008 vrij snel op de crisis door een nieuwe Richtlijn 2009/14/EG voor te stellen. Deze Richtlijn⁽²⁾, die sedert 11 maart 2009 van kracht is, was evenwel een noodmaatregel om voornamelijk het vertrouwen van de deposanten te herstellen. Hij was enkel gericht op kwesties die relatief snel konden worden gewijzigd:

- het onmiddellijk optrekken, vóór juli 2009, van het minimale garantieniveau van € 20.000 tot € 50.000 en het invoeren, tegen eind 2010, van een vast gedekt bedrag van € 100.000 in alle lidstaten;
- het inkorten, tegen eind 2010, van de uitbetalingstermijn van 3 maanden tot 20 werkdagen, met een eventuele verlenging van maximaal 10 werkdagen in uitzonderlijke omstandigheden;
- het afschaffen van medeverzekeringsclausules (*coinsurance*) die de deposant hoe dan ook met een verlies opzadelen als zijn financiële instelling over de kop gaat;
- het opleggen van een informatieplicht aan financiële instellingen om er hun deposanten op te wijzen of en in welke mate hun deposito's gedekt zijn door een garantiestelsel.

Aan deze Richtlijn werd evenwel de uitdrukkelijke intentie gekoppeld om op termijn, na een impactanalyse, de depositogarantiestelsels grondig te herzien. In dat verband zou ook worden nagegaan of de nieuwe vaste dekking van € 100.000 optimaal is.

4.2 Voorstel van 12 juli 2010 voor een nieuwe EU-Richtlijn inzake depositogarantiestelsels

Na het uitvoeren van een impactanalyse en het raadplegen van verschillende belangengroepen (consumenten, banken, depositogarantiefondsen, lidstaten, centrale banken⁽³⁾), publiceerde de Europese Commissie op 12 juli 2010 haar voorstel tot nieuwe regelgeving voor de depositogarantiestelsels (EC, 2010c)⁽⁴⁾. Vooraleer dit voorstel uitmondt in een nieuwe Richtlijn, dient het – al dan niet geamendeerd – nog te worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad.

Behalve op een betere dekking voor de consument, is het voorstel van de Commissie voornamelijk gericht op een harmonisatie van de stelsels op gebied van zowel de geboden garanties als de financiering ervan, teneinde tussen de lidstaten een *level playing field* te creëren ter bevordering van de financiële integratie in de EU. Voorts wenst de Commissie de stelsels ook efficiënter en geloofwaardiger te maken door hun administratieve regels te vereenvoudigen en ze te voorzien van een meer solide financiering, die het eventueel risicозoekend gedrag van de financiële instellingen helpt af te remmen.

Gelet op de zowel economische als juridische complexiteit van de stelsels, plant de Commissie voor een aantal maatregelen een zeer gefaseerde overgang, terwijl andere vanaf 2013 onmiddellijk van kracht zouden worden. De nieuwe regels in het voorstel van Richtlijn zijn van toepassing op alle EU-ingezetenen banken. Ze kunnen als volgt worden samengevat.

4.2.1 Eenvormige dekking en draagwijdte

Het optrekken, in alle lidstaten en tegen eind 2010, van de dekking tot een vast bedrag van € 100.000 werd door het voorstel herhaald.

(1) In een aantal landen werden meerdere stelsels opgericht om zo tegemoet te komen aan de diversiteit van het financiële landschap (bv. commerciële versus spaarbanken in Duitsland).

(2) Richtlijn 2009/14/EG van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en uitbetalingstermijn betreft (EC, 2009b).

(3) Voor het standpunt van het Eurosysteem, zie ECB (2009).

(4) Dit maakt deel uit van een breder pakket hervormingen, die ook betrekking hebben op, enerzijds, de bescherming van beleggingen en, anderzijds, de bescherming van verzekeringsproducten.

Dit éne niveau biedt de consument in heel wat lidstaten een betere en duidelijker bescherming. Het zal mogelijk ook bijdragen tot een verdere integratie van de bankactiviteiten in de EU. Op dit ogenblik vertoont de dekking in de lidstaten nog aanzienlijke verschillen, gaande van minimaal € 50.000 in een aantal Oost-Europese landen tot € 103.000 in Italië.

In vergelijking met de dekking die van toepassing was vóór de financiële crisis, zou het aantal volledig gedekte deposito's in de EU stijgen van 89% tot 95% van de in aanmerking komende deposito's. Voorts zou het gedekte bedrag van de deposito's oplopen van 61% tot 72% van de in aanmerking komende tegoeden. De voordelen van een hogere dekking zouden beperkt zijn vermits, volgens de Commissie, een dekking van bijvoorbeeld € 200.000 het aantal volledig gedekte deposito's met minder dan 2% zou laten stijgen, wat niet opweegt tegen de eraan verbonden kosten (financiering) en nadelen (*moral hazard*) (EC, 2010d).

De dekking zou gelden voor alle particulieren, voor alle ondernemingen en voor alle valuta's. Deposito's van lokale overheden en financiële instellingen, schuldcertificaten en gestructureerde beleggingsproducten zouden niet in aanmerking komen. Dat grote ondernemingen niet langer zouden uitgesloten worden, past in het streven naar vereenvoudiging. De kosten en nadelen die aan het identificeren van grote ondernemingen verbonden zijn, zouden de uitbetaling van de deposanten immers gevoelig kunnen vertragen.

Hoewel het garantieniveau van € 100.000 een maximum is, kunnen de lidstaten de depositehouders evenwel een tijdelijk verhoogd gewaarborgd bedrag toestaan voor zover die tegoeden voortvloeien uit vastgoedtransacties of speciale gebeurtenissen (bv. pensioenuitkering) en op voorwaarde dat deze regeling beperkt blijft tot 12 maanden.

4.2.2 Snellere uitbetaling

De uitbetalingstermijn zou volgens het voorstel verder worden ingekort tot 7 werkdagen, wat een aanzienlijke inperking is ten opzichte van de huidige betalingstermijnen die tijdens de crisis soms tot meerdere maanden opliepen (bv. in het geval van Kaupthing). Een dergelijke snelle terugbetaling vereist een aantal randvoorwaarden.

Om te beginnen, zouden de prudentieel toezichthouders de depositogarantiestelsels snel op de hoogte moeten brengen wanneer een bankfaillissement waarschijnlijk wordt. Daarnaast zou het garantiefonds snel de te vergoeden deposito's moeten kunnen identificeren op basis van de informatie die door de kredietinstellingen wordt bijgehouden. Deze laatste zouden meer bepaald

informatie moeten kunnen verstrekken over de totale deposito's van een deposant (*single customer view*). Om deze snelle uitbetaling ook in geval van faillissement van een grensoverschrijdende instelling te garanderen, stelt de Commissie voor dat het depositogarantiefonds van het land waarin de bank opereert (*host*) als contactpunt optreedt.

Door de uitbetalingstermijn verder in te korten, tracht de Commissie de garantiestelsels nog geloofwaardiger te maken en tracht ze te beletten dat de financiële middelen van de deposanten al te lang geblokkeerd worden, waardoor zij gedwongen zouden worden minder te gaan consumeren. Aan een snelle uitbetaling zijn echter ook risico's verbonden, zo onder meer de kans op foute uitbetalingen, wat zware eisen oplegt aan de administratie van zowel de kredietinstellingen als het garantiefonds.

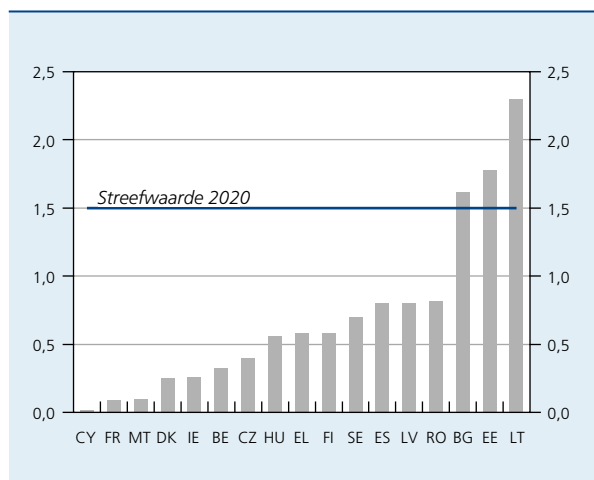
4.2.3 Risicogewogen financiering binnen een geloofwaardig nieuw financieringsmodel

Tijdens de crisis is gebleken dat een aantal stelsels onvoldoende gefinancierd waren om het faillissement van een grote bank op te vangen. Zo beschikte het IJslandse garantiefonds over onvoldoende middelen om de deposanten van de buitenlandse filialen van Landsbanki (beter bekend als Icesave) en Kaupthing Bank in Duitsland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk te vergoeden.

Tot dusver mochten de lidstaten de financiering van de garantiefonds vrij organiseren, waardoor deze sterk van elkaar verschillen. Het algemene principe is echter dat de uiteindelijke kostprijs van een interventie door de kredietinstellingen moet worden gedragen. Traditioneel wordt een onderscheid gemaakt tussen ex ante en ex post financiering: bij ex ante financiering stort de financiële sector vooraf en op regelmatige tijdstippen middelen in het fonds; bij een ex post systeem vraagt het fonds de benodigde middelen enkel op als er zich een schadegeval voordoet, hetzij bij de financiële sector, hetzij bij de overheid die het bedrag voor de financiële sector voorschiet. In amper 6 lidstaten worden de bijdragen alleen ex post ontvangen (Oostenrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Slovenië en het Verenigd Koninkrijk). Om de bijdragen te berekenen, hanteren de meeste ex ante stelsels een vast percentage van het bedrag van de in aanmerking komende deposito's. Slechts 8 stelsels maken gebruik van zogeheten risicogewogen bijdragen; daarbij dragen de financiële instellingen bij volgens hun risicoprofiel⁽¹⁾. Banken met een zwaarder risico moeten een hogere bijdrage leveren, wat het risico op *moral hazard* in de financiële sector mede verkleint.

(1) Voor een overzicht van deze stelsels, zie EC (2008).

GRAFIEK 1 FINANCIERINGSGRAAD⁽¹⁾ VAN DE
DEPOSITOGARANTIESTELSLS IN DE EU⁽²⁾
(in %, 2007)



Bron: EC.

- (1) Verhouding van de ex ante middelen tot het totale bedrag van de voor garantie in aanmerking komende deposito's.
(2) Niet beschikbaar voor de landen die niet over een ex ante financiering beschikken (Oostenrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Slovenië en het Verenigd Koninkrijk) en voor Duitsland, Polen, Portugal en Slowakije.

Het financieren van de fondsen is van cruciaal belang voor de geloofwaardigheid van de depositogarantiestelsels. Indien een fonds niet over voldoende middelen beschikt, zal het zijn doel missen vermits het voor de deposanten alsnog rationeel zou zijn een *bank run* in te zetten. De optimale financieringshoogte valt evenwel moeilijk te bepalen. De bijdragen kunnen immers worden beschouwd als een belasting op de financiële instellingen, wat hun winstgevendheid aantast. Aangezien het fonds de gelden zeer conservatief dient te beheren, valt het rendement overigens zwak uit. In het beste geval weerspiegelen de middelen de faillissementskans van de financiële instellingen in een land. Aldus kan een te hoog financieringsniveau er ook op wijzen dat de autoriteiten rekening houden met een grote faillissementskans, wat eveneens het vertrouwen van de deposanten kan doen wankelen. In 2007 liepen de middelen van de ex ante stelsels in de EU uiteen van 0,01 % (Cyprus) tot 2,3 % (Litouwen) van de voor dekking in aanmerking komende deposito's. In België bedroeg deze financieringsgraad volgens de gegevens van de Commissie 0,33 %.

Met de lessen van de crisis in het achterhoofd heeft de Commissie in haar voorstel evenwel besloten de financiering van de depositogarantiestelsels te verstevigen alsook de financiële sector te responsabiliseren door het invoeren van risicoafhankelijke financieringsbijdragen. Deze bepalingen vormen op termijn ook de aanzet tot

geharmoniseerde financieringsstelsels, wat een noodzakelijke voorwaarde is voor de eventuele creatie van een pan-Europees garantiefonds.

Het voorstel voorziet in beter gefinancierde depositogarantiestelsels. Om te beginnen, moeten de ex ante middelen tegen 2020 1,5% van de in aanmerking komende deposito's uitmaken, wat een aanzienlijke verhoging inhoudt ten opzichte van de huidige financieringsniveaus. Indien deze ex ante middelen tekortschieten om te voorzien in een uitbetaling van depositanten, zouden de fondsen evenwel een beroep kunnen doen op andere additionele financieringsbronnen. Deze zijn achtereenvolgens:

- ex post middelen, ten belope van 0,5% van de in aanmerking komende deposito's, zodat deze maximaal 25% van de door de financiële sector verstrekte middelen uitmaken;
- leningen bij de overige garantiefondsen in de EU (*mutual borrowing facility*), ten belope van maximaal 0,5% van de in aanmerking komende deposito's van het ontlende stelsel;
- alternatieve financieringsregelingen.

Anders dan in het verleden, toen een vast percentage van de deposito's werd gehanteerd, zouden de ex ante bijdragen bovendien deels afhankelijk worden gemaakt van het risicoprofiel van de kredietinstelling. Dat profiel zou worden berekend op basis van 8 verschillende indicatoren die de voornaamste risicodomeinen in kaart brengen: kapitaalbasis, kwaliteit van de activa, winstgevendheid en liquiditeit⁽¹⁾. Om de banken te stimuleren in hun intern risicobeheer zouden de meest risicodragende banken ongeveer drie keer zo veel moeten bijdragen als die met de minste risico's⁽²⁾.

Aangezien tegemoetkomingen door garantiefondsen in de EU eerder uitzonderlijk zijn – dat was zelfs tijdens de recente crisis het geval –, kan de toereikendheid van hun financiering onmogelijk worden getest op basis van de manier waarop bankfaillissementen worden aangepakt. Om die reden voorziet het voorstel in geregelde stresstests, waaruit moet blijken of de stelsels in crisistijden in staat zijn om tijdig aan de terugbetalingen te voldoen.

(1) De bepaling van het risicoprofiel is complex en door veel onzekerheid omgeven. Elke methode heeft haar voor- en nadelen. De voorkeur van de Commissie gaat uit naar een methode die gebaseerd is op balansgegevens en die meerdere indicatoren omvat. Voor een overzicht van de verschillende modellen die voor het berekenen van de risicogewogen bijdragen in aanmerking kwamen, zie EC (2009a).

(2) De risicogewogen bijdragen worden berekend door de financiële instellingen in te delen in groepen op basis van hun relatief risicoprofiel (in vergelijking met de overige banken). Deze bijdragen zijn derhalve minder geschikt om systeemrisico's aan te pakken. Een vergroting van het risico binnen het systeem zal voor een specifieke bank immers niet tot een verhoging van de bijdragen leiden voor zover haar relatieve risicopositie ongewijzigd is gebleven.

4.2.4 Vereenvoudiging en transparantie

Door het harmoniseren en beperken van uitsluitingen wenst de Commissie de regelgeving over het algemeen te vereenvoudigen. De totale deposito's van een klant bij een financiële instelling in de EU zijn gewaarborgd tot € 100.000 en volgens het voorstel moet de klant binnen de 7 dagen na het faillissement over die gewaarborgde tegoeden kunnen beschikken. Dit vergroot de bevattelijkheid voor de deposant.

De Commissie schrapt in haar voorstel ook complexe regels die de uitkering bemoeilijken zonder dat zij een wezenlijk voordeel opleveren. Zo zou de uitbetaling niet langer op nettobasis mogen gebeuren – dat is na verrekening met de eventuele schulden van de deposanten. Voorts dienen deze laatste in geval van een faillissement geen formaliteiten meer te vervullen; de uitkering gebeurt automatisch door het nationale depositogarantiefonds. Ook deposanten van een bijkantoor van een grensoverschrijdende instelling zouden worden terugbetaald door het garantiefonds van het land waarin de bijkantoren gevestigd zijn (*host funds*). Deze regeling slaat evenwel louter op de administratieve procedure; de uitgekeerde middelen zijn nog steeds afkomstig van het fonds van het land van herkomst.

Het voorstel verplicht de financiële instellingen tevens om bij de opening van een deposito alsook via de rekening-afschriften, de deposant te informeren over de garanties die hij geniet. Voorts moet ook het depositogarantiefonds zich transparant opstellen door specifieke informatie te publiceren over de garanties en de financiering hiervan, teneinde bij te dragen tot de geloofwaardigheid van het stelsel.

4.3 Gevolgen en uitdagingen

Het voorstel van de Commissie tot nieuwe Richtlijn houdt grotendeels rekening met de in deel 2.2 van dit artikel beschreven basisprincipes voor een optimale vormgeving. Zo biedt het voorstel de deposant een betere en meer geloofwaardige bescherming. Ongeacht de door hem gekozen instelling in de EU geniet hij op het totaal van zijn deposito's per instelling een waarborg van € 100.000, die binnen de 7 dagen moet worden uitgekeerd en op een versterkte financiering berust. De toegenomen geloofwaardigheid verkleint de kans op een *bank run*. Behalve de voordelen die depositogarantiestelsels reeds inhielden ten opzichte van impliciete waarborgen ter vrijwaring van de financiële stabiliteit, wordt in het voorstel ook bijzondere aandacht besteed aan het beperken van *moral hazard* of risicozoekend gedrag dat een gevolg zou kunnen zijn van de geboden garanties. Ondanks

de invoering van een risicogebonden financiering blijft er evenwel een belangrijke taak weggelegd voor het prudentieel toezicht en de prudentiële regulering om de risico's te beperken. Er wordt immers verwacht dat de deposanten, vanwege de vrijwel integrale dekking van de deposito's, sneller zullen ingaan op hoge rentetarieven, zonder daarbij aandacht te besteden aan het risicoprofiel van hun instelling. Tot slot vormt het voorstel ook de aanzet tot de creatie van een *level playing field* binnen de EU, waardoor banken niet langer onderhevig zullen zijn aan concurrentievervalsingen die voortvloeien uit de verschillen tussen de nationale garantiestelsels en waarbij de financiële integratie verder wordt gestimuleerd.

De impact van deze mogelijke nieuwe regelgeving moet evenwel ook worden bekeken in samenhang met het ruimer maatregelenpakket dat erop gericht is het financiële systeem weerbaarder te maken. Naast de versterking van de depositogarantiestelsels werd in de EU ook het prudentieel kader gewijzigd door, enerzijds, het opzetten van een nieuwe toezichtstructuur die bestaat uit drie Europese toezichthoudende autoriteiten (ESAs)⁽¹⁾ en een Europees comité voor systeemrisico's (ESRB) en, anderzijds, een voorstel tot strengere bankregulering inzake kapitaal- en liquiditeitsvereisten (Basel III-akkoord⁽²⁾). Voorts loopt er op verschillende fora⁽³⁾ een debat rond de invoering van heffingen op de financiële sector, in het bijzonder op systeemkritische *too-big-to-fail*-instellingen of op financiële transacties. Omzichtigheid is hierbij geboden. De gevolgen van financiële regelgeving zijn vaak complex waarbij onder meer rekening moet worden gehouden met wisselwerkingen tussen de maatregelen; zo mag de bredere dekking van het garantiefonds niet los worden gezien van het versterkt prudentieel toezicht. De maatregelen worden bij voorkeur ook internationaal gecoördineerd zodat ze geen aanleiding geven tot concurrentievoordelen of -nadelen die op hun beurt ontwrichtende kapitaalbewegingen op gang kunnen brengen. Tot slot kan een te strenge regulering door bijvoorbeeld het invoeren van heffingen – waartoe ook de bijdragen tot de depositogarantiefondsen mogen worden gerekend – de winstgevendheid van de financiële sector aantasten en «schaduwactiviteiten» of innovaties uitlokken die buiten de regulering vallen en de financiële stabiliteit in het gedrang kunnen brengen. Het is dus zaak de cumulatieve effecten van de hervormingen in de financiële sector te beoordelen, aangezien die verschillend kunnen zijn van de optelsom van de individuele effecten.

(1) Het betreft de Europese bankautoriteit (EBA), de Europese autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (EIOPA) en de Europese autoriteit voor effecten en markten (ESMA). De nieuwe Europese banktoezichthouder zou belast zijn met de controle op en de coördinatie van de depositogarantiestelsels. Voorts zal hij informatie verstrekken over het risicoprofiel van de financiële instellingen.

(2) BIS (2010).

(3) Zie onder meer EC (2010b) en IMF (2010).

De mogelijke nieuwe Richtlijn is geen eindpunt. Om te beginnen, opert de Commissie de in het voorstel opgenomen bepalingen stapsgewijs in werking te laten treden. Daarnaast zal de Commissie via tussentijdse verslagen de impact van de maatregelen en van de vereiste inspanningen analyseren, alsook de opportuniteit beoordelen van enkele projecten op langere termijn.

EEN PAN-EUROPEES GARANTIEFONDS

Een dergelijk langetermijnproject is de creatie van een pan-Europees garantiefonds. Het voorstel bepaalt dat de Commissie tegen eind 2014 verslag uitbrengt over de haalbaarheid hiervan.

Een dergelijk fonds zou volgens de Commissie de administratiekosten met jaarlijks ongeveer € 40 miljoen drukken en vlotter omgaan met bankfaillissementen (EC, 2010d). Een individueel faillissement weegt immers minder zwaar op een gezamenlijk EU-fonds dan op een nationaal fonds.

Het creëren van een dergelijk fonds is evenwel complex door, onder meer, juridische aspecten die aan de financiering verbonden zijn. De invoering van een dergelijk pan-Europees stelsel vereist dat eerst de nationale stelsels volledig geharmoniseerd zijn. Het voorstel van de Commissie die de werking van de stelsels harmoniseert, die de financiering een streefwaarde oplegt van 1,5% van de in aanmerking komende deposito's en die tevens voorziet in wederzijdse kredietfaciliteiten tussen de fondsen, kan op die manier als springplank naar een pan-Europees stelsel worden beschouwd. Een dergelijk stelsel zou bovendien een logische ontwikkeling zijn, gelet op de creatie van een pan-Europese structuur voor het prudentieel toezicht.

DEPOSITOGARANTIESTELSELS VERSUS BANKRESOLUTIE

Voorts dient de werking van het depositogarantiestelsel, zoals hierboven vermeld, verder worden bekeken binnen het maatregelenpakket dat erop gericht is het financieel systeem weerbaarder te maken. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar resolutiesystemen voor banken (dit wil zeggen het organiseren van een ordelijk faillissement), die de continuïteit van de bankdiensten waarborgen zodat depositanten nog steeds toegang hebben tot hun deposito's doordat deze bijvoorbeeld worden overgedragen naar een andere gezonde bank. Op Europees vlak wordt een voorstel tot wetgeving rond *bank resolution funds* voorbereid (EC, 2010a). In de literatuur heeft men het vaak over *prompt corrective action*, dat is de mogelijkheid voor toezichthouders, centrale banken of openbare instanties om in het management van een bank in te grijpen vooraleer die bank effectief

insolvabel is. Dergelijke systemen zijn een alternatief voor depositogarantiestelsels en moeten derhalve tegen elkaar worden afgewogen.

In sommige landen krijgen de depositogarantiestelsels ook resolutie-eigenschappen toegekend. In landen zoals de Verenigde Staten, Canada en Zuid-Korea kunnen de fondsen, onder strikte voorwaarden, ingrijpen in het bankbeheer. In extreme situaties kunnen ze zelfs het management overnemen en beginnen met het uitbetalen of verhuizen van deposito's. Een dergelijk ruim mandaat, waarbij zij mogelijk ook een rol spelen in het prudentieel toezicht, vereist evenwel dat hun middelen evenredig worden opgetrokken. Dat is omdat vroegtijdige preventie niet altijd belet dat achteraf alsnog tot faillissement en uitbetaling van de deposito's moet worden besloten. Vanuit maatschappelijk oogpunt zou de kostprijs voor de overdracht van de deposito's niet hoger mogen liggen dan de kostprijs voor de terugbetaling aan de depositanten.

Conclusie

Net als in andere Europese landen heeft de depositogarantieregeling in België tijdens de recente financiële crisis een rol gespeeld in het voorkómen van *bank runs* en in het herstel van het vertrouwen: hiertoe werden de interventieplafonds fors opgetrokken en werd het toepassingsgebied van het stelsel uitgebreid naar bepaalde levensverzekeringen. Uiteindelijk moest de takenverruiming van het stelsel gefinancierd worden door een aanzienlijke verhoging van de bijdragen van de financiële instellingen, in eerste instantie een maatregel met positieve budgettaire gevolgen. Verhoogde bijdragen kunnen evenwel ook ten goede komen aan de geloofwaardigheid van het depositogarantiestelsel.

Een recent Europees initiatief stelt verdere ambitieuze hervormingen voor. Naast een betere consumentenbescherming zouden de Europese depositogarantieregelingen in hoge mate worden geharmoniseerd, wat bevorderlijk is voor de Europese financiële integratie. Risicogewogen financiering van de stelsels zou *moral hazard* tegengaan, wat aan de financiële stabiliteit ten goede komt. Dit voorstel moet echter nog door het Europees Parlement en de Raad worden goedgekeurd. De impact ervan wordt overigens bij voorkeur beoordeeld in het licht van het ruimer maatregelenpakket dat erop gericht is het financieel systeem weerbaarder te maken, onder meer de nieuwe structuur inzake prudentieel toezicht, het Basel III-voorstel voor strengere kapitaal- en liquiditeitsvereisten en de eventuele nieuwe heffingen in de financiële sector.

Bibliografie

- Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten (2010), *Activiteitenverslag en jaarrekening 2009*.
- BIS (2010), *Group of Governors and Heads of Supervision announces higher global minimum capital standards*, Press release, 35/2010, 12 september.
- Debremaeker H. (2009), «De depositobescherming in deze tijden van beroering», *Bank- en Financiewezen*, 2–3, 129–137.
- Demirgüç-Kunt A., B. Karacaovali en L. Laeven (2005), *Deposit insurance around the world: a comprehensive database*, The World Bank, Policy Research Working Paper 3628.
- Diamond D. en P. Dybvig (1983), «Bank Runs, Deposit Insurance and Liquidity», *Journal of Political Economy*, 91, 401–419.
- EC (1994), *Richtlijn 94/19/EG van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels*, 30 mei.
- EC (2008), *Report on risk-based contributions in EU deposit guarantee schemes: current practices*.
- EC (2009a), *Report on possible models for risk-based contributions to EU deposit guarantee schemes*.
- EC (2009b), *Richtlijn 2009/14/EG van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels wat dekking en uitbetalingstermijn betreft*, 11 maart.
- EC (2010a), *Resolutiefondsen voor banken*, COM(2010) 254, 26 mei.
- EC (2010b), *Innovative financing at a global level*, Commission Staff Working Document, SEC (2010) 409.
- EC (2010c), *Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de depositogarantiestelsels*, COM(2010) 368.
- EC (2010d), *Herziening van Richtlijn 94/19/EG inzake de depositogarantiestelsels*, Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad, COM(2010) 369.
- ECB (2009), *Eurosystem's stance on Commission's consultation on deposit-guarantee schemes*.
- FSF (2001), *Guidance for Developing Effective Deposit Insurance Systems*, Basel, Switzerland.
- Garcia G.G. (2000), *Deposit insurance: actual and good practices*, IMF, Occasional Paper 197.
- Greenspan A. (2001), *The financial safety net: costs, benefits and implications for regulation*, Lecture at the 37th annual conference on bank structure and competition of the Federal Reserve Bank of Chicago, Chicago, US, 10 mei.
- Gropp R. en J. Vesala (2004), *Deposit insurance, moral hazard and market monitoring*, ECB, Working Paper 302.
- IADI (2006), *General Guidance to promote effective interrelationships among financial safety net participants*, Basel, Switzerland.
- IMF (2010), *A fair and substantial contribution by the financial sector*, Interim report for the G20, Meeting of G20 Ministers, April.
- Madiès P. (2009a), «Pourquoi et comment garantir les dépôts des banques?», *Banque & stratégie*, 271, 47–52, juin.

Madiès P. (2009b), « Pourquoi garantir les dépôts bancaires? », *Économie appliquée*, 62(2),69–104, juin.

Ondo-Ndong S. en L. Scialom (2008), *Northern Rock: the anatomy of a crisis – the prudential lessons*, Université Paris X-Nanterre, Working Paper 23.

Schich S. (2008a), « Financial turbulence: some lessons regarding deposit insurance », *OECD Financial Market Trends*, 94, 55–79.

Schich S. (2008b), « Financial crisis: deposit insurance and related financial safety net aspects », *OECD Financial Market Trends*, 95, December.

Trichet J.-C. (2008), *Capital markets and financial integration in Europe*, Lecture at Second Symposium of the ECB-CFS research network on Capital Markets and Financial Integration in Europe, Frankfurt am Main, Germany, 13 Februari.